

O. Lenoir
proti
Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes

(návrh na začatie konania o prejudiciálnej otázke, ktorý podala commission de première instance de sécurité sociale des Alpes-Maritimes)

(Nariadenie č. 1408/71, článok 77 – Výplata rodinných dávok v inom členskom štáte)

1. *Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Rodinné dávky – Poberatelia dôchodkov – Dávky vyplácané členským štátom pôvodu svojim štátnym príslušníkom s bydliskom v inom členskom štáte – Obmedzenie rodinných prídavkov v zmysle článku 1 písm. u) bod ii) nariadenia č. 1408/71
(Nariadenie Rady č. 1408/71, článok 77)*
2. *Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Ustanovenia Zmluvy – Účel – Koordinácia, nie harmonizácia vnútroštátnych právnych predpisov – Rozdielne zaobchádzanie z dôvodu rozdielov medzi systémami sociálneho zabezpečenia – Prípustnosť – Nerovnaké zaobchádzanie, ktoré vyplýva z predpisov Spoločenstva – Neprípustné – Princíp zákazu diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti – Rozsah pôsobnosti – Článok 77 nariadenia č. 1408/71 – Zákonnosť
(Zmluva o EHS, články 7, 48 a 51; nariadenie Rady č. 1408/71, článok 77)*

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA
z 27. septembra 1988
(Jazyk konania: francúzština)

Vo veci 313/86,

NÁVRH na začatie konania o prejudiciálnej otázke podľa článku 177 Zmluvy o EHS, ktorý predložila Súdnemu dvoru commission de première instance de sécurité sociale des Alpes-Maritimes (odvolacia rada pre sociálne zabezpečenie, Alpes-Maritimes), v konaní, ktoré prebieha pred týmto súdom, medzi

O. Lenoir

a

Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes, (Fond pre rodinné prídavky, Alpes-Maritimes),

predmetom ktorého je výklad článku 77 nariadenia Rady č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, v znení zmien a doplnení nariadenia Rady č. 2001/83 z 2. júna 1983 (Ú. v. ES L 230, s. 6, príloha 1),

SÚDNY DVOR

v zložení: Lord Mackenzie Stuart, predseda, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida a G. C. Rodríguez Iglesias, predsedovia komôr, T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, C. N. Kakouris a T. F. O'Higgins, sudcovia,

generálny advokát: Sir Gordon Slynn
tajomník: D. Louterman, hlavný správca

po zvážení písomných pripomienok, ktoré predložili v mene:

- francúzskej vlády: G. Guillaume, splnomocnený zástupca, C. Chavance, zástupca splnomocneného zástupcu, a E. Belliard, splnomocnený zástupca, v písomnom konaní, a C. Chavance, splnomocnený zástupca, na pojednávaniach 13. januára a 25. mája 1988,

- talianskej vlády: P. G. Ferri, avvocato dello Stato, splnomocnený zástupca, v písomnom konaní a na pojednávaniach 13. januára a 25. mája 1988,
- vlády Nemeckej spolkovej republiky: M. Seidel, zástupca pre konanie pred Súdny dvorom, ktorý odpovedá na otázky Súdneho dvora po znovuo tvorení ústneho konania,
- Komisie Európskych spoločenstiev: J. Griesmar, splnomocnený zástupca, počas písomného konania a na pojednávaniach 13. januára a 25. mája 1988,

so zreteľom na správu pre pojednávanie a na pojednávanie z 13. januára 1988,

po vypočutí stanoviska generálneho advokáta, ktoré predložil na pojednávaní 23. februára 1988,

so zreteľom na doplňujúcu správu pre pojednávanie a na znovuo tvorenie ústneho konania 25. mája 1988,

po vypočutí nového stanoviska generálneho advokáta, ktoré predložil na pojednávaní 28. júna 1988,

vyhlásil tento

Rozsudok

1. Rozsudkom z 21. októbra 1986, ktorý bol doručený kancelárii Súdneho dvora 15. decembra 1986, predložil tribunal des affaires de sécurité sociale (tribunál pre sociálne zabezpečenie), Alpes-Maritimes Súdnemu dvoru na rozhodnutie podľa článku 177 Zmluvy prejudiciálnu otázku o výklade článku 77 nariadenia Rady č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, v znení zmien a doplnení nariadenia Rady č. 2001/83 z 2. júna 1983 (Ú. v. ES L 230, s. 6, príloha 1).
2. Otázka vyvstala v konaní, ktoré začal Olivier Lenoir proti Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes (ďalej len „Caisse“), pokiaľ ide o rozhodnutie Caisse z 10. novembra 1984, ktorým sa zastavilo vyplácanie dávok „rentrée scolaire“ (príspevok na začiatku školského roka) a „salaire unique“ (príspevok pri jedinom živiteľovi) pánovi Lenoir a požadovalo sa od neho splatenie celkovej sumy týchto dávok, ktoré, ako Caisse tvrdila, dostával neoprávnene od júna 1983, t. j. kedy premiestnil svoje bydlisko do Spojeného kráľovstva.
3. Z návrhu na začatie konania z dokumentov pred Súdny dvorom vyplýva, že pán Lenoir, francúzsky štátny príslušník, poberá starobný dôchodok podľa francúzskych právnych predpisov a spĺňa požiadavky pre priznanie dávok „rentrée scolaire“ a „salaire unique“ vo Francúzsku. Dávka „salaire unique“ neexistovala pred 1. januárom 1978, ale teraz je zahrnutá spolu s inými dávkami do „complément familial“

(doplnkové rodinné prídavky); stále sa však vypláca existujúcim príjemcom ako nescudziteľné právo.

4. V júni 1983 pán Lenoir premiestnil svoje bydlisko z Francúzska do Spojeného kráľovstva. Dávky „rentrée scolaire“ a „salaire unique“ mu boli vyplácané až do roku 1984. Vyplácanie týchto dávok zastavila vyššie uvedeným rozhodnutím Caisse z 10. novembra 1984 na základe toho, že z dôvodu odchodu z Francúzska jeho nárok na rodinné dávky bol potom obmedzený na rodinné prídavky v úzkom slova zmysle, s vylúčením dávok „rentrée scolaire“ a „salaire unique“, ktoré podľa francúzskych právnych predpisov – ktorých uplatniteľnosť na túto vec nebola spochybnená – sa môžu vyplácať len poberateľovi starobného dôchodku, ktorý má bydlisko so svojimi rodinnými príslušníkmi na území Francúzskej republiky.
5. Po odvolaní sa pána Lenoir predmetné rozhodnutie potvrdil odvolací výbor Caisse na základe toho, že vyplácanie takýchto dávok osobám, ktoré nemajú bydlisko na území Francúzska, je v rozpore s článkom 77 nariadenia č. 1408/71. Odvolací výbor sa pridržal výkladu uvedeného vo vnútornom administratívnom dokumente („Guide des prestations“ – Manuál pre dávky), podľa ktorého sa článok 77 ods. 2 vyššie uvedeného nariadenia vzťahuje len na „rodinné prídavky“ v úzkom slova zmysle a nie na iné „rodinné dávky“.
6. Dňa 28. júna 1985 pán Lenoir podal odvolanie proti tomuto rozhodnutiu pred Tribunal des Affaires de Sécurité Sociale des Alpes-Maritimes, ktorý, domnievajúc sa, že v spore vyvstala otázka o výklade článku 77 nariadenia č. 1408/71, prerušil konanie a predložil Súdnemu dvoru na rozhodnutie túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 77 nariadenia Spoločenstva č. 1408/71 zo 14. júna 1971 vykladať tak, že oprávňuje osoby, ktoré poberajú rodinné dávky, sú štátnymi príslušníkmi členského štátu Spoločenstva a majú bydlisko na území iného členského štátu, prostredníctvom inštitúcie sociálneho zabezpečenia krajiny pôvodu, na vyplácanie výhradne len rodinných prídavkov a nie iných rodinných dávok, najmä dávok „rentrée scolaire“ (príspevok na začiatku školského roka) a dávky „complément familial“ (doplnkové rodinné prídavky)?“
7. Pre bližšie objasnenie skutkového stavu veci, relevantných komunitárnych a vnútroštátnych právnych predpisov, priebehu konania a pripomienok, ktoré boli predložené Súdnemu dvoru, a ktoré sú uvedené a prejednané ďalej, odkazuje sa na správu pre pojednávanie, len pokiaľ je to nevyhnutné pre odôvodnenie Súdného dvora.
8. V otázke, ktorú predložil vnútroštátny súd, sa snaží zistiť, či termín „rodinné dávky“ v článku 77 nariadenia č. 1408/71, v znení, obsiahnutom v prílohe I nariadenia č. 2001/83 (ďalej len „nariadenie č. 1408/71“), sa má vykladať ako dávky, ktorá zahŕňajú len rodinné prídavky v úzkom slova zmysle alebo tiež iné rodinné dávky, ako sú dávky „rentrée scolaire“ a „salaire unique“ ustanovené francúzskymi právnymi predpismi.
9. S cieľom odpovedať na predloženú otázku sa musí mať na pamäti, že podľa definície v článku 1 písm. u) nariadenia č. 1408/71 termín „rodinné prídavky“ znamená

„pravidelné peňažné dávky priznané výlučne vzhľadom na počet, a kde je to vhodné, vek rodinných príslušníkov“.

10. Článok 77 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 však ustanovuje, že „termín „dávky“ znamená na účely tohto článku rodinné prídavky pre osoby, ktoré poberajú dôchodky [...]“. Podáva teda definíciu „dávok“ na účely tohto článku, ktorá zodpovedá definícii rodinných „prídavkov“ podľa článku 1 písm. u) bod ii) rovnakého nariadenia, ktoré definuje rodinné prídavky výhradne podľa kritéria počtu, a kde je to vhodné, podľa veku rodinných príslušníkov.
11. V odpovedi na otázku, ktorú predložil vnútroštátny súd, sa preto musí uviesť, že článok 77 nariadenia č. 1408/71, ako je obsiahnutý v prílohe I nariadenia Rady č. 2001/83 z 2. júna 1983, sa má vykladať ako udelenie oprávnenia osobe, ktorá má nárok na rodinné dávky, je štátnym príslušníkom členského štátu a má bydlisko na území iného členského štátu, na vyplatenie inštitúciami sociálneho zabezpečenia svojej krajiny pôvodu len „rodinných prídavkov“, s vylúčením iných rodinných dávok, ako sú dávky „*rentrée scolaire*“ (príspevok na začiatku školského roka) a dávky „*salaires unique*“ (príspevok pri jedinom živiteľovi), ktoré ustanovujú francúzske právne predpisy.
12. Podľa talianskej vlády tento výklad spôsobuje neplatnosť tohto článku. Pri výklade týmto spôsobom, ako hovorí, je tento článok v rozpore s článkami 48 a 51 Zmluvy o EHS, pretože jeho účinkom je diskriminovať osoby, ktoré poberajú dôchodok, a ktoré po odchode do dôchodku zmenili bydlisko do iného členského štátu, a preto už nemôžu poberať rodinné dávky iné než rodinné prídavky v úzkom slova zmysle, hoci túto možnosť ustanovuje článok 77 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71.
13. Tento argument nemožno potvrdiť. Ako Súdny dvor uviedol v rozsudku z 15. januára 1986 (vo veci 41/84, *Pinna/Caisse d'allocations familiales de la Savoie*, Zb. rozh. ESD, s. 1), článok 51 Zmluvy ustanovuje koordináciu, nie harmonizáciu právnych predpisov členských štátov. Výsledkom je, že článok 51 ponecháva rozdielne systémy sociálneho zabezpečenia členských štátov a následne práva osôb, ktoré pracujú v členských štátoch. Z toho vyplýva, že hmotnoprávne a procesné rozdiely medzi systémami sociálneho zabezpečenia členských štátov, a teda aj v právach osôb, ktoré pracujú v členských štátoch, nie sú dotknuté článkom 51 Zmluvy.
14. Je pravda, že Súdny dvor v tomto rozsudku rozhodol, že právo sociálneho zabezpečenia Spoločenstva sa musí vyhnúť rozširovaniu rozdielov, ktoré už vychádzajú z chýbajúcej harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov, a že zásada rovnakého zaobchádzania zakazuje nielen zjavnú diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti, ale aj všetky skryté formy diskriminácie, ktoré uplatňovaním ďalších rozlišovacích kritérií v podstate dosahujú rovnaký výsledok.
15. Súdny dvor však vo svojom rozsudku z 28. júna 1978 (vo veci 1/78, *Kenny/Insurance Officer*, Zb. rozh. ESD, s. 1489) rozhodol, že články 7 a 48 Zmluvy sa netýkajú rozdielov v zaobchádzaní, ktoré by mohli vyplývať, medzi členskými štátmi, z odchýlok, ktoré existujú medzi právnymi poriadkami rôznych členských štátov, pokiaľ sa dotýkajú všetkých osôb, ktoré im podliehajú v súlade s objektívnymi kritériami a bez ohľadu na štátnu príslušnosť.

16. Sporné ustanovenie článku 77 nariadenia č. 1408/71 je právna norma so všeobecnou pôsobnosťou, ktoré sa uplatňuje bez rozdielu na všetkých štátnych príslušníkov členských štátov a je založená na objektívnych kritériách, ktoré sa týkajú povahy uvedených dávok a podmienok ich nároku. Ak právne predpisy členského štátu, podľa ktorých sa dôchodok vypláca, priznávajú pravidelné peňažné dávky rodine príjemcu výlučne vzhľadom na počet, a kde je to vhodné, na vek rodinných príslušníkov, priznanie takýchto dávok je stále opodstatnené bez ohľadu na to, kde má príjemca a jeho rodina bydlisko. Naopak, dávky iného druhu alebo ak podliehajú iným podmienkam ako v tejto veci, napríklad, dávky určené na pokrytie určitých nákladov na začiatku školského roka, sú v mnohých prípadoch úzko spojené so sociálnym prostredím, a preto aj s bydliskom dotknutých osôb.
17. Následne nemožno uzavrieť, že predmetné ustanovenie rozširuje rozdiely okrem tých, ktoré vyplývajú z chýbajúcej harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov alebo uplatňujú rozlišujúce kritériá, ktoré v skutočnosti vedú k diskriminácii z dôvodu štátnej príslušnosti.
18. Z uvedeného vyplýva, že článok 77 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1408/71, ako je obsiahnutý v prílohe I nariadenia Rady č. 2001/83 z 2. júna 1983, sa nemôže považovať za rozporný s článkami 48 a 51 Zmluvy o EHS.

K trovám konania

19. Trovy konania, ktoré vznikli francúzskej, talianskej a nemeckej vláde a Komisii Európskych spoločenstiev, ktoré predložili pripomienky Súdnemu dvoru, sa nenahradzujú. Keďže toto konanie je, pokiaľ ide o účastníkov hlavného konania, svojou povahou súčasťou konania, ktoré prebieha pred vnútroštátnym súdom, rozhodnutie o trovách konania prislúcha tomuto súdu.

Z týchto dôvodov,

SÚDNY DVOR,

v odpovedi na otázku, ktorú mu predložil tribunal des affaires de sécurité sociale des Alpes-Maritimes uznesením z 21. októbra 1986, rozhodol takto:

Článok 77 nariadenia č. 1408/71, ako je obsiahnutý v prílohe I nariadenia č. 2001/83 z 2. júna 1983, sa musí vykladať tak, že oprávňuje osoby, ktoré majú nárok na rodinné dávky, sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a majú bydlisko na území iného členského štátu, na vyplatenie inštitúciami sociálneho zabezpečenia svojej krajiny pôvodu len „rodinných prídavkov“, s vylúčením iných rodinných dávok, ako sú dávky „rentrée scolaire“ (príspevok na začiatku školského roka) a dávky „salaire unique“ (príspevok pri jedinom živiteľovi), ktoré ustanovujú francúzske právne predpisy.